

Y-014001

Seat No. _____

B. A. (Sem. IV) Examination

April - 2024

BA0CM401 : English

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

Instructions :

- (1) Attempt all questions.
- (2) Figures to the right indicate full marks.

- 1 (a) Write brief answers of any **five** of the following : 10
- (i) What did amma complain bitterly about ?
 - (ii) Why did Mohan feel so sad and angry in the end ?
 - (iii) How did Loki fool Frigga ?
 - (iv) Why did Frigga set out on a long journey ?
 - (v) How did the old lady Malachora react to the mother's payment ?
 - (vi) What did Jade do in order to study ?
 - (vii) Why did Jade's faith in the effectiveness of Chinese study method collapse?
- (b) Write short note : (any **one**) 4
- (i) Amma
 - (ii) Balder's character
 - (iii) Jade's reactions to the new mode of teaching.
- 2 (a) Answer the following questions in brief : (any **five**) 10
- (i) What do the words 'burning bright' convey to us ?
 - (ii) What do you mean by "Stars throwing down spears" ?
 - (iii) What is the message of the poem, "No Men Are Foreign" ?
 - (iv) Where is mercy to be found ? What makes it distinct in such a case ?
 - (v) When is justice, according to Shakespeare, justified ?
 - (vi) What do peace and war bring to humanity ?

Y-014001]

1

[Contd...

(b) Match the words in 'A' with their meanings in 'B'.

4

'A'	'B'
(1) Earth	(a) hungry
(2) hue	(b) religious ceremony
(3) ritual	(c) globe
(4) starve	(d) colour

3 (a) Fill in the blanks with proper forms of the verbs given in

4

brackets:

- (i) The Earth _____ round the Sun. (to move)
- (ii) See, the cow _____ under the tree. (to sit)
- (iii) The train _____ before I reached the station. (to leave)
- (iv) My brother _____ to Vadodara tomorrow. (to go)

(b) Change the degree :

6

- (i) Silver is more plentiful than gold.
- (ii) No other planet is so big as Jupiter.
- (iii) Iron is more useful than Copper.
- (iv) India is the largest democracy in the world.
- (v) The Ganga is the longest river in India.
- (vi) Mahesh is taller than Ramesh.

(c) Fill in the blanks with proper forms of words.

4

Noun, Adjective, Verb, Adverb

- (1) Beauty _____ to beautify _____.
- (2) Constructive _____ constructively.

Y-014001]

- 4 (a) Read the following advertisement carefully and answer the questions given below it. 7

Job Advertisement
Sardar Patel School
Sama - Savli Road
Vadodara (Gujarat)

Teaching Assistant

Require from : June 2024 full time post

We are looking for a caring and enthusiastic teaching assistant to work in the morning shift from 8.00 am to 1.30 pm from Monday to Friday. The teacher will be required to work alongside children who require extra support. Experience of working with children is essential. You will be a part of a friendly and committed staff team and we shall offer you opportunities to help you develop professionally. Please telephone Sumanbhai Patel, School Secretary for further details. Visits are welcomed. Letters of applications with details of two references should be sent to Rameshbhai Patel, Head Teacher by May 30, 2024.

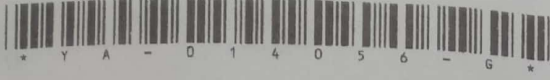
Questions :

- (1) Who placed the job advertisement in the news paper ?
 - (2) What job is being offered ?
 - (3) What will be the duration of work at school ?
 - (4) What kind of additional responsibility will the candidate have to undertake?
 - (5) Which is the last date to submit an application ?
 - (6) In what way will the institute be a spring board for the candidate ?
 - (7) Give meaning of the word "Essential".
- (b) Write an application for the post of a clerk in 'The Times of India, Ashram Road, Ahmedabd. 7

- 5 Choose the correct options from those given below each of the following questions: 14

- (1) What really troubled Balder was the Fear of
 - (A) Loki
 - (B) Death
 - (C) Dreams of death
- (2) Frigga made a very creative
 - (A) Promise to harm the misletoe
 - (B) Swear not to die
 - (C) Except one swear not to harm Balder

- (3) The policemen did not understand _____
 (A) English (B) Manju's feelings
 (C) What to do
- (4) The Kerosene Lamp _____
 (A) Reached up to the ceiling
 (B) Belonged to the policemen
 (C) Made the shadows look huge and distorted
- (5) The little girl's mother, though poor _____
 (A) wanted to pay for the vase
 (B) Scolded her daughter
 (C) Disliked Malachova
- (6) There was an accident when the ball _____
 (A) was returned
 (B) was shattered
 (C) hit the crystal vase and knocked it down
- (7) Who has written the poem, "The Tiger" ?
 (A) Wordsworth (B) Shelley
 (C) William Blake
- (8) Best is the superlative degree of _____
 (A) Good (B) Bad
 (C) Weak
- (9) The adjective form of beauty is _____
 (A) beautiful (B) beautification
 (C) beautifully
- (10) India _____ independent in August 1947.
 (A) become (B) became
 (C) had become
- (11) Look, the birds _____ in the sky.
 (A) is flying (B) are flying
 (C) flying
- (12) The adverb of 'pure' is _____
 (A) purely (B) purity
 (C) purification
- (13) They _____ to Delhi next week.
 (A) go (B) are going
 (C) will go
- (14) The Prime Minister of India _____ the nation tomorrow.
 (A) address (B) will address
 (C) addressed

YA-014056-G

Seat No. _____

B. A. (Sem. IV) Examination

April - 2024

BA00C-401 : Sociology - 1

(Social Demography)

Time : 3.00 Hours]

[Total Marks : 70

સૂચના : (1) બધા જ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.

(2) બધા જ પ્રશ્નોના ગુણ સરખા છે.

1 સામાજિક વસ્તીશાસ્ત્રનો અર્થ આપી તેના અભ્યાસનું મહત્વ લખો. 14

અથવા

1 ભારતમાં ઊંચા જન્મદરના કારણો વિસ્તારપૂર્વક લખો. 14

2 નેશનલ સેમ્પલ સર્વે (NSS) શું? તેની વિગતે ચર્ચા કરો. 14

અથવા

2 નિદર્શ નોંધણી પદ્ધતિનું મહત્વ અને મર્યાદા લખો. 14

3 વસ્તી અંગેના સિદ્ધાંત તરીકે ઈષ્ટ વસ્તીનો સિદ્ધાંત સમજાવો. 14

અથવા

3 વસ્તી સંક્રાંતિનો સિદ્ધાંત વિગતે સમજાવો. 14

4 ઈ.સ. 2000ની વસ્તીનીતિ સમજાવી, કુટુંબ નિયોજનની પદ્ધતિઓ જણાવો. 14

અથવા

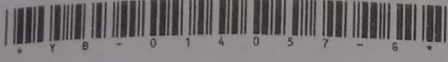
4 કુટુંબ નિયોજનનો અર્થ આપી, કુટુંબ નિયોજનમાં નડતા અવરોધો જણાવો. 14

YA-014056-G]

1

[Contd...

- 5 (a) યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરો :
- (1) “વસ્તી વિશ્લેષણ” અને “વસ્તીના અભ્યાસો” આ બંને પાસાનો અભ્યાસ કોને કર્યો?
 - (A) રોબર્ટ માલ્થસ
 - (B) શ્રીવાસ્તવ
 - (C) ફ્રાંક લોરીમેર
 - (2) કયા દેશોએ નાના કુટુંબને ઈચ્છનીય ગણવામાં આવે છે?
 - (A) વિકસિત
 - (B) અવિકસિત
 - (C) અલ્પવિકસિત
 - (3) પ્રજનનશીલતાને માપમાં રજૂ કરવામાં આવે ત્યારે કયો શબ્દ વપરાય છે?
 - (A) પ્રજનન
 - (B) જન્મદર
 - (C) બંને
 - (4) નિદર્શ નોંધણી પદ્ધતિ ભારતમાં કયાં વર્ષમાં દાખલ કરવામાં આવી?
 - (A) 1964
 - (B) 1974
 - (C) 1951
 - (5) કુટુંબ નિયોજનની કુદરતી પદ્ધતિઓ જણાવો.
 - (A) યોનીપટલ
 - (B) ડોક ટોપી
 - (C) રિધમ મેથડ
 - (6) કુટુંબ કલ્યાણ કાર્યક્રમ કયાં વર્ષથી ઓળખાયો?
 - (A) 1970
 - (B) 1977
 - (C) 1980
 - (7) ઈસ્ટ વસ્તીનો સિદ્ધાંત કોણે રજૂ કર્યો?
 - (A) સીજવક
 - (B) કેનન
 - (C) રોબિન્સ
- (b) આપેલ વિધાનો ખરા/ખોટા જણાવો :
- (1) કુટુંબ નિયોજન કાર્યક્રમ એ 1951થી સ્વીકારેલી નીતિ છે.
 - (2) માલ્થસ આધુનિક વસ્તીશાસ્ત્રના પિતા તરીકે ઓળખાય છે.
 - (3) નોંધણી પદ્ધતિ તેમજ સેન્સસ સતત ચાલતી પ્રક્રિયા છે.
 - (4) 2011ની વસ્તી ગણતરી મુજબ ભારતમાં લિંગ પ્રણાણ 953 હતું.
 - (5) 1998થી NSVની નવી પદ્ધતિ શરૂ થઈ.
 - (6) નેશનલ સેમ્પલ સર્વેની રચના ભારત સરકાર દ્વારા થયેલ છે.
 - (7) 1981થી ગર્ભપાતને કાનૂની માન્યતા મળી.

YB-014057-G

Seat No. _____

B. A. (Sem. IV) Examination

April - 2024

BA00C402 - Sociology - 2

(Sociology of Tribal Society)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

1 સામાજિક માનવશાસ્ત્રનો અર્થ અને વિષયવસ્તુ વર્ણવો. 14

અથવા

1 ભારતના આદિવાસીઓનું સાંસ્કૃતિક વર્ગીકરણ વર્ણવો. 14

2 ભારતના આદિવાસીઓની વસ્તી વિષયક રૂપરેખા વર્ણવો. 14

અથવા

2 આદિવાસીઓની જીવનનિવાહની રીતો વર્ણવો. 14

3 કુટુંબનો અર્થ આપી, તેના પ્રકારો વર્ણવો. 14

અથવા

3 લગ્નનો ખ્યાલ સ્પષ્ટ કરી, આદિવાસી લગ્નના પ્રકારો વર્ણવો. 14

4 આદિવાસીઓમાં નિરક્ષરતાની સમસ્યા વર્ણવો. 14

અથવા

4 સ્થળાંતરનો અર્થ આપી, તેના કારણો વર્ણવો. 14

YB-014057-G]

1

[Contd...

5 (અ) ખાલી જગ્યા પૂરો.

- (1) ગારો _____ કુટુંબ છે. (માતૃવંશી, પિતૃવંશી, બંધુભાવ)
- (2) ભારતમાં આદિવાસી સમુદાયોની સંખ્યા _____ છે.
(500, 600, 700)
- (3) મંત્રોની ગુપ્તતાએ _____ નું લક્ષણ છે. (ધર્મ, જાદુ, યોગ)
- (4) આસામના ફૂકી આદિવાસીમાં _____ લગ્નપ્રથા જોવા મળે છે. (હંગામી, સેવા, હઠ)
- (5) ગુજરાતની વસ્તીમાં _____ ટકા વસ્તી આદિવાસીઓની છે.
(7%, 14.8%, 10%)
- (6) આદિવાસીઓની _____ તેમની અસ્મિતા અને ઓળખનું અંગ છે. (સંસ્કૃતિ, પ્રકૃતિ, વિકૃતિ)
- (7) _____ કુટુંબ ઈંગ તરીકે ઓળખાય છે. (હો, ખાસા, ખાસી)

(બ) જોડકા જોડો :

અ	બ
(1) સ્મિથ-માનવશાસ્ત્રી	(1) રોજગારીની સમસ્યા
(2) આદિવાસીઓનું અનૌપચારિક શિક્ષણ કેન્દ્ર	(2) ભાઈ-બહેન
(3) આદિવાસી અર્થવ્યવસ્થાનું સ્વરૂપ	(3) અનુસૂચિત જનજાતિ
(4) આદિવાસી બંધારણીય નામ	(4) 2000
(5) આદિવાસી સ્થળાંતરનું કારણ	(5) આરબ લોકોના અભ્યાસ
(6) સર્વ શિક્ષા અભિયાન	(6) સાદુ યંત્ર વિજ્ઞાન
(7) પરિહાર સંબંધો	(7) યુવાગ્રહ

YC-014058-G

Seat No. _____

B. A. (Sem. IV) Examination

April - 2024

BA00C403 - Sociology - 3

(Introduction of Social Research)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

- સૂચના : (1) બધા જ પ્રશ્ન ફરજિયાત છે.
(2) દરેક પ્રશ્નના ગુણ સરખા છે.

- 1 સામાજિક વિજ્ઞાનનો અર્થ આપી, તેનું સ્વરૂપ સમજાવો. 14
અથવા
1 માનવશાસ્ત્રની વ્યાખ્યા આપી તેનું સ્વરૂપ સમજાવો. 14
2 સામાજિક સંશોધનની વ્યાખ્યા આપી, તેનાં હેતુઓ જણાવો. 14
અથવા
2 સામાજિક સંશોધનની ઉપયોગીતા સમજાવો. 14
3 ઉપકલ્પનાની વ્યાખ્યા આપી, તેનાં વિવિધ સ્ત્રોતો જણાવો. 14
અથવા
3 પરિવર્ત્યોની વ્યાખ્યા આપી, તેના પ્રકારો જણાવો. 14
4 માહિતીનો અર્થ આપી, સંશોધનમાં દ્વિતીયક માહિતીના સ્ત્રોત ચર્ચો. 14
અથવા
4 સંશોધન સાહિત્યના વિવિધ સ્ત્રોત દર્શાવી સંશોધનમાં પુસ્તકાલયની ઉપયોગીતા સમજાવો. 14

YC-014058-G]

1

[Contd...

5 સૂચના મુજબ લખો.

(અ) યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ખાલી જગ્યા પૂરો.

7

- (1) માનવશાસ્ત્ર અન્ય સમાજોના અભ્યાસમાં _____ પદ્ધતિનો ઉપયોગ કરે છે. (તુલનાત્મક, અધ્યયન, વૈજ્ઞાનિક)
- (2) સંશોધકના વ્યક્તિગત અનુભવો _____ નો સ્ત્રોત બને છે. (ખ્યાલો, નવી ઉપકલ્પના, સિદ્ધાંતો)
- (3) _____ પરિવર્ત્ય અખંડિત છે. (સંખ્યાત્મક, ગુણાત્મક, બંને)
- (4) _____ સંશોધનમાં માનવસમૂહનો અભ્યાસ થાય છે. (જીવવિજ્ઞાન, સમાજશાસ્ત્ર, ઈતિહાસ)
- (5) _____ પુસ્તકમાં બધા જ પ્રકારની માહિતી મળે છે. (શબ્દકોષ, વિશ્વકોષ, થીસિસ)
- (6) _____ એક પ્રકારનું કલ્યાણકારી પરિવર્તન છે. (સામાજિક પ્રગતિ, વિસંવાદિતા, ઉત્કર્ષ)
- (7) સમાજકલ્યાણનું કાર્ય સફળ બનાવવામાં _____ નું યોગદાન હોય છે. (વિજ્ઞાન, સામાજિક સંશોધન, માહિતી)

(બ) ખરાં ખોટા વિધાનો લખો.

7

- (1) સામાજિક વિજ્ઞાનો આગાહી કરી શકતા નથી.
- (2) ગેઝેટીયરમાં ફક્ત ભાષાઓના શબ્દોનાં અર્થ હોય છે.
- (3) સામાજિક સંશોધનમાં પ્રથમ પગલું સહેલું હોય છે.
- (4) સમાજશાસ્ત્રીય સંશોધનમાં માનવસમૂહના સંબંધોનો અભ્યાસ થાય છે.
- (5) સરકારી દસ્તાવેજોના ઉપયોગ માટે પૂર્વમંજૂરી લેવી જરૂરી હોય છે.
- (6) સર્વે મેથડ ઈન સોશિયલ ઈન્વેસ્ટિગેશન પુસ્તક પી.વી. યંગનું છે.
- (7) નેટવર્કના અનેક પ્રકારો છે.

YD-014016-G

Seat No. _____

B. A. (Sem. IV) Examination

March / April - 2024

BA00E415 - Sociology - 1

(Social Demography)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

1 વસ્તીશાસ્ત્રીય ખ્યાલ તરીકે જન્મદર અને મૃત્યુદરની ચર્ચા કરો. 14

અથવા

1 સામાજિક વસ્તીશાસ્ત્ર એટલે શું તે જણાવી તેના કાર્યક્ષેત્રની ચર્ચા કરો. 14

2 સામાજિક વસ્તીશાસ્ત્રના અભ્યાસનું મહત્ત્વ સમજાવો. 14

અથવા

2 વસ્તીશાસ્ત્રીય માહિતી મેળવવાની 'વસ્તીગણતરી' સ્ત્રોતની ચર્ચા કરો. 14

3 ઈષ્ટ વસ્તીનો સિદ્ધાંત સમજાવો. 14

અથવા

3 વસ્તી અંગેનો માલ્થસનો સિદ્ધાંત વિગતવાર જણાવો. 14

4 કુટુંબ નિયોજનનો અર્થ આપી કુટુંબ નિયોજનની મહત્ત્વની પદ્ધતિઓ સમજાવો. 14

અથવા

4 કુટુંબ નિયોજનના અવરોધક પરિબલોની ચર્ચા કરો. 14

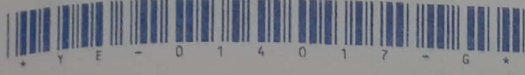
YD-014016-G]

1

[Contd...

5 નીચેનાં વિધાનો સાચા છે કે ખોટા તે જણાવો.

- (1) વસ્તીશાસ્ત્ર એ સામાજિક વિજ્ઞાન છે.
- (2) વસ્તી ગણતરી એ રાજ્ય કક્ષાની પૂર્ણ ગણતરી છે.
- (3) દશ વર્ષે થતી વસ્તી ગણતરીને સેન્સસ તરીકે ઓળખવામાં આવે છે.
- (4) મૃત્યુદર એ પ્રત્યેક 100ની વસ્તીદીઠ ગણવામાં આવે છે.
- (5) સૌથી વધુ વસ્તી ચીનમાં જોવા મળે છે.
- (6) ભારતમાં ઈ.સ. 1961થી ગર્ભપાતને કાનૂની માન્યતા મળી છે.
- (7) ભારત સરકારે ઈ.સ. 1977 પછી કુટુંબ નિયોજન કાર્યક્રમને વધુ મહત્ત્વ આપ્યું છે.
- (8) ભારતમાં સૌપ્રથમ વસ્તી ગણતરીની શરૂઆત ઈ.સ. 2005માં થઈ હતી.
- (9) જહોન ગ્રાઉન્ટ એ આધુનિક વસ્તીશાસ્ત્રના પિતા તરીકે ઓળખવામાં આવે છે.
- (10) વસ્તી એ સામાજિક ઘટના છે.
- (11) તૂટક જાતીયસંબંધ એ કુટુંબનિયોજનની કુદરતી પદ્ધતિ છે.
- (12) ગર્ભપાત એ કુટુંબનિયોજનની કૃત્રિમ પદ્ધતિ છે.
- (13) પંડિત જવાહરલાલ નહેરુએ ગર્ભનિરોધકની આધુનિક પદ્ધતિઓ અપનાવવાની હિમાયત કરી હતી.
- (14) એડવિન કેનન એ ઈષ્ટ વસ્તીનો સિદ્ધાંત આપ્યો હતો.

YE-014017-G

Seat No. _____

B. A. (Sem. IV) Examination

April - 2024

BA00E416 : Sociology - II
(Sociology of Tribal Society)

Time : 3.00 Hours]

[Total Marks : 70

સૂચના : બધા જ પ્રશ્નોનાં ગુણ સરખા છે.

- 1 સામાજિક માનવશાસ્ત્રનો અર્થ અને કાર્યક્ષેત્ર જણાવો. 14
અથવા
- 1 ભારતનાં આદિવાસીઓનું ભૌગોલિક વર્ગીકરણ જણાવો. 14
- 2 આદિવાસીનો અર્થ અને લક્ષણો જણાવો. 14
અથવા
- 2 અર્થ વ્યવસ્થા એટલે શું? આદિવાસીઓના જીવનનિર્વાહની રીતો જણાવો. 14
- 3 લગ્નનો અર્થ આપી, જીવનસાથી મેળવવાની રીતો જણાવો. 14
અથવા
- 3 માતૃવંશી કુટુંબ સમજાવી, “ખાસી” અને “ગારો” માતૃવંશી કુટુંબ વચ્ચેનો તફાવત જણાવો. 14
- 4 નિરક્ષરતાનો અર્થ અને કારણો જણાવો. 14
અથવા
- 4 સ્થળાંતરનો અર્થ અને કારણો જણાવો. 14
- 5 (a) ખાલી જગ્યા પૂરો : 7
(1) ખરિયા _____ કુટુંબ છે.

(પિતૃવંશી, માતૃવંશી, વિભક્ત)

YE-014017-G]

1

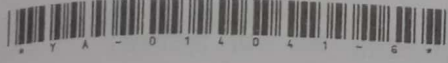
[Contd...

- (2) ભારતમાં _____ આદિવાસી સમૂહો છે. (700, 600, 500)
- (3) અસમનાં કુકી આદિવાસીઓમાં _____ લગ્ન પ્રથા પ્રચલિત છે. (હંગામી, કસોટી, પલાયન)
- (4) મુંડા આદિવાસીઓ _____ ની પૂજા કરે છે. (સૂર્ય, ચંદ્ર, તારા)
- (5) આદિવાસીઓને _____ પ્રિય છે. (ઉત્સવ, મિલકત, વાતચીત)
- (6) ડૉ. એલ્વિન સાંસ્કૃતિક વિકાસનાં સીરને આધારે ભારતનાં આદિવાસીઓને _____ વિભાગમાં વહેંચે છે. (04, 03, 02)
- (7) 1961માં ભારતની વસ્તીનો _____ ટકા નિરક્ષર હતો. (76, 75, 74)

(b) જોડકાં જોડો :

7

(A)	(B)
(1) મંત્રોની ગુપ્તતા	(1) 'નોઠના'
(2) આદિવાસીઓનું બંધારણીય નામ	(2) સામાજિક સમસ્યા
(3) 'ખાસી' કુટુંબ	(3) આત્મ ઓળખ
(4) સર્વ શિક્ષા અભિયાન	(4) 2000
(5) આદિવાસી અસ્મિતા	(5) 'ઈંગ'
(6) સ્થળાંતર	(6) અનુસૂચિત જનજાતિ
(7) 'ગારો' કુટુંબ	(7) જાદુ

YA-014041-G

Seat No. _____

B. A. (Sem. IV) Examination

April - 2024

BA00C-401 : Hindi - 1

Madhyakalin Kavita

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

- सूचना : (1) सभी प्रश्नों के अंक समान हैं।
(2) वस्तुनिष्ठ प्रश्नों के उत्तर पूरे वाक्य में लिखें।

- 1 पठित अंशों के आधार पर कबीर की भक्ति-भावना पर प्रकाश डालिए। 14
अथवा
- 1 नागमती वियोग-खंड के आधार पर नागमती का विरह वर्णन लिखिए। 14
- 2 मीरां के पदों में व्यक्त प्रेम और वेदना को समझाइए। 14
अथवा
- 2 बिहारी की शृंगार भावना को सविस्तार समझाइए। 14
- 3 संक्षेप में लिखिए : 14
(1) सूरदास का बालकृष्ण वर्णन।
अथवा
(1) सूरदास की भक्ति-भावना।
(2) कवितावली में बाल-वर्णन।
अथवा
(2) वनमार्ग में राम-लक्ष्मण-सीता प्रसंग।
- 4 ससंदर्भ समझाइए : 14
(अ) तब तौ छबि पीवत जीवत हे, अब सोचन लोचन जात जरे।
हित पोष के तोषसु प्राण पाये, बिललात महादुख-दोष भरे।
धनआनंद मीत सुजान बिना सब ही सुख-साज-समाज तरे।
तब हार पहार से लागत है अब आनि कै बीच पहार परे।
अथवा

YA-014041-G]

1

[Contd...

- (अ) रावरे रूप की रीति अनूप, नयो नयो लागत ज्यौं ज्यौं निहारियै।
 त्यों इन आंखिन बानि अनोखी, अधानि कहूँ नहिं आनि तिहारियै।
 एक ही जीवहुतौ सुतौ वारयौ, सुजान सकोक औ सोच सहारियै।
 रोकी रहै न, दहै, धनआनंद बावरी रीझ के हाथनि हारियै।
- (ब) कमला थिर न रहीम कहि, यह जानत सब कोय।
 पुरुष पुरातन की बधू, क्यों न चंचला होय॥

अथवा

- (ब) जो रहीम उत्तम प्रकृति, का करि सकत कुसंग।
 चंदन विष व्यापत नहीं, लपटे रहत भुजंग॥

5 सूचनानुसार कीजिए :

(अ) सही विकल्प चुनकर रिक्त स्थान की पूर्ति कीजिए :

5

(1) कबीर के गुरु का नाम _____ था।

(धर्मदास, स्वामी रामानंद, रामदास)

(2) सूरदास के पदों की भाषा _____ है। (ब्रजभाषा, कन्नौजी, अवधी)

(3) मीराँ का ब्याह _____ के साथ हुआ था।

(रतनसिंह, महाराणा प्रताप, भोजराज)

(4) बिहारी की एकमात्र रचना का नाम _____ है।

(सूरसागर, बिहारी सतसई, प्रेमतरंग)

(5) धनानंद के काव्य की भाषा _____ है। (भोजपुरी, अवधी, ब्रजभाषा)

(ब) सही के सामने (✓) और गलत के सामने (×) की निशानी कीजिए :

5

(1) 'अखरावट' जायसी की कृति है।

(2) 'रामचरितमानस' तुलसीदास की कीर्ति का सर्वोच्च शिखर है।

(3) मीराँ की भक्ति माधुर्योपासना के रस में समाहित हुई है।

(4) धनानंद सुजान गायिका से प्रेम नहीं करते थे।

(5) 'मदनाष्टक' रचना के रचनाकार दयाराम है।

(क) सही जोड़े मिलाइए :

4

(अ)

(आ)

(1) रहीम

(1) विनयपत्रिका

(2) मीराँबाई

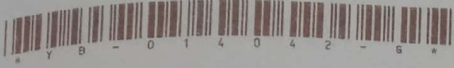
(2) साखी

(3) तुलसीदास

(3) रहीम रत्नावली

(4) कबीर

(4) पदावली

YB-014042-G

Seat No. _____

B. A. (Sem. IV) Examination

April - 2024

BA00C-402 : Hindi - 2

(Nibandh Aur Anya Gadhya Vidhaye)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

- सूचना : (1) प्रश्नपत्र की दाहिनी ओर अंक लिखें हैं।
(2) प्रत्येक मुख्य प्रश्न का उत्तर नए पृष्ठ से लिखें।

1 'साहित्य का स्वरूप' निबंध में व्यक्त आचार्य रामचन्द्र शुक्ल के विचारों को लिखिए। 14

अथवा

1 'साहित्य और जीवन' निबंध की समीक्षा कीजिए। 14

2 'नाखून क्यों बढ़ते हैं?' निबंध में निहित मर्म को समझाइए। 14

अथवा

2 'मेरा गांव : घर' निबंध में ग्रामीण संस्कृति एवं प्रकृति का आलेखन है - इस कथन को समझाइए। 14

3 'महाकवि जयशंकर प्रसाद' संस्मरण के आधार पर प्रसाद के व्यक्तित्व पर प्रकाश डालिए। 14

अथवा

संक्षेप में लिखिए :

(अ) 'भोलाराम का जीव' व्यंग्य कहानी का सारांश।

(ब) 'तुम कब जाओगे, अतिथि' में व्यंग्य।

4 ससंदर्भ व्याख्या कीजिए : 14

(अ) 'महात्मा गांधी ने गाय करुणा की कविता है, 'क्यों कहा, यह उसकी आंखें देखकर ही समझ में आ सकता है।'

अथवा

[Contd...

YB-014042-G]

1

- 'भोलाराम ने दरखास्तें तो भेजी थी, पर उन पर वजन नहीं रखा था, इसलिए कहीं उड़ गई होगी।'
- (ब) 'मनुष्य की पशुता को जितनी बार भी काट दो, वह मरना नहीं जानती।'
अथवा

'मैंने पहली बार जाना कि अतिथि केवल देवता नहीं होता। वह मनुष्य और कई बार राक्षस भी हो सकता है।'

14

5 सूचनानुसार कीजिए :

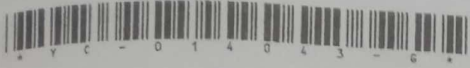
(अ) बताइए की निम्नलिखित विधान सही (✓) या गलत (×) हैं।

- (1) 'साहित्य का स्वरूप' निबंध के लेखक आचार्य रामचंद्र शुक्ल हैं।
- (2) 'चिंतामणि' निबंध संग्रह के लेखक विद्यानिवास मिश्र हैं।
- (3) प्रसाद छायावादी कवि हैं।
- (4) हजारीप्रसाद द्विवेदी के अनुसार नाखून सौंदर्य के प्रतीक हैं।
- (5) भोलाराम को गरीबी की बीमारी थी।
- (6) गौरा के बछड़े का नाम लालमणि हैं।
- (7) अतिथि एक दिन रहकर चला गया।

(ब) सही विकल्प चुनकर रिक्त स्थान भरिए :

- (1) 'हिंदी साहित्य का इतिहास' ग्रन्थ के लेखक _____ है।
(आ. रामचन्द्र शुक्ल, हजारीप्रसाद द्विवेदी, विद्यानिवास मिश्र)
- (2) जब मनुष्य जंगली था तब उसे _____ की जरूरत थी।
(शस्त्र, नाखून, कपड़ा)
- (3) विद्यानिवास मिश्र का _____ निबंध गांव के महत्त्व को बताता है।
(अपना गांव, मेरा गांव मेरा देश, मेरा गांव : घर)
- (4) 'मैं हजाम हूं' व्यंग्य निबंध के लेखक _____ हैं।
(शिवपूजन सहाय, शरद जोशी, हरिशंकर परसाई)
- (5) महादेवी की गौरा एक _____ हैं। (लड़की बछिया, मौसी]
- (6) जयशंकर प्रसाद हलवाई _____ थे। (ब्राह्मण, क्षत्रिय, वैश्य)
- (7) वजन के तौर पर नारदजी ने _____ को रखा।

(वीणा, माला, रूपया)

YC-014043-G

Seat No. _____

B. A. (Sem. IV) Examination

April - 2024

BA00C-403 : Hindi - 3

(Hindi Sahitya Ka Itihas) (Sagun Bhaktikal Evam Ritikal)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

- सूचना : (1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।
(2) सभी प्रश्नों के अंक समान हैं।

- 1 वैष्णव भक्ति के प्रतिष्ठापक प्रमुख आचार्यों का परिचय कराइए। 14
अथवा
- 1 सगुण भक्ति का स्वरूप स्पष्ट करते हुए उसकी विशेषताओं का निरूपण कीजिए। 14
- 2 रामभक्ति काव्य की प्रवृत्तियों की विस्तार से चर्चा कीजिए। 14
अथवा
- 2 रामभक्ति काव्य का स्वरूप स्पष्ट करते हुए उसमें गोस्वामी तुलसीदास का महत्त्व प्रतिपादित कीजिए। 14
- 3 कृष्णभक्ति काव्य की प्रमुख प्रवृत्तियों पर सोदाहरण प्रकाश डालिए। 14
अथवा
- 3 संक्षेप में लिखिए : 14
(अ) सूरदास।
(आ) अष्टछाप का परिचय।
- 4 रीतिकाल की सामान्य प्रवृत्तियों का निरूपण कीजिए। 14
अथवा
- 4 संक्षेप में लिखिए : 14
(अ) रीतिकाल नामकरण।
(आ) बिहारी।

YC-014043-G]

1

[Contd...

5 सूचनानुसार कीजिए :

14

(क) सही विकल्प चुनकर रिक्त स्थानों की पूर्ति कीजिए।

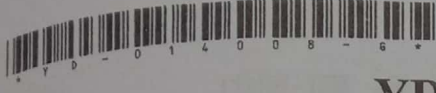
- (i) आचार्य रामचन्द्र शुक्ल के मतानुसार रीतिकाल का समय सम्बन्धित _____ हैं। (1050-1375, 1700-1900, 1375-1700)
- (ii) _____ अष्टछाप के कवि नहीं हैं। (सूरदास, नन्ददास, तुलसीदास)
- (iii) विशिष्टद्वैत-सिद्धांत के प्रवर्तक _____ हैं।
(वल्लभाचार्य रामानुजाचार्य मध्वाचार्य)
- (iv) सूरदास की भक्ति _____ भाव की है। (सख्य, कान्ता, दास्य)
- (v) तुलसीदास की अक्षय कीर्ति का आधारस्तंभ महाकाव्य _____ है।
(कवितावली, दोहावली, रामचरितमानस)

(ख) निम्नलिखित विधान सही है या गलत बताइए।

- (i) वैष्णवचार्यों ने अपने सिद्धान्तों की स्थापना संस्कृत भाषा के माध्यम से की थी।
- (ii) अष्टछाप में कृष्णभक्त आठ कवियों को समाविष्ट किया गया है।
- (iii) रीतिकाल में 'गागर में सागर' भरने की कला में घनानंद माहिर है।
- (iv) तुलसीदास की प्रमुख भाषा अवधी है।
- (v) बिहारी महाराज जयसिंह के राजकवि थे।

(ग) सही जोड़े मिलाइए।

(1) सूरदास	(1) विनयपत्रिका
(2) घनानंद	(2) सतसई
(3) तुलसीदास	(3) साहित्यलहरी
(4) बिहारी	(4) इश्कलता

YD-014008-G

Seat No. _____

B. A. (Sem. IV) Examination

April - 2024

BA00E407 : Hindi - 1

(Madhyakalin Kavita)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

- सूचना : (1) सभी प्रश्नों के अंक दाहिनी ओर दिए गए हैं।
(2) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।

1 'नागमती वियोग खंड' के आधार पर नागमती का वर्णन कीजिए। 14

अथवा

1 'कबीर' की भक्ति भावना पर प्रकाश डालिए। 14

2 'सूरदास' वात्सल्य के कुशल चित्तरे हैं - कथन को समझाइए। 14

अथवा

2 तुलसीदास द्वारा रचित वनमार्ग में राम-सीता लक्ष्मण प्रसंग की सविस्तर चर्चा कीजिए। 14

3 संक्षेप में लिखिए। 14

(1) बिहारी की श्रृंगार भावना।

अथवा

(1) घनानंद के काव्य में श्रृंगार भावना।

(2) मीरा के पदों में व्यक्त विरह वेदना।

अथवा

(2) रहीम के दोहों का केन्द्रीय भाव।

4 ससंदर्भ समझाइए। 14

(अ) जो रहीम उत्तम प्रकृति, का करि सकत कुसंग।
चंदन विष व्यापात नहीं, लपटे रहत भुजंगा।

अथवा

ज्यों रही गति दीप की, कुल कपूत गति सोय।

बारे उजियारों लगे, बढ़ें अंधेरों होय।

YD-014008-G]

1

[Contd...

(आ) बूझत स्याम कौन तू गोरी।
 कहाँ रहति, काकी है बेटी, देखी नहीं कहूँ ब्रज-खोरी।
 काहे कौ हम ब्रज-तन आवति, खेलति रहति आपनी पौरी।
 सुनत रहति स्त्रवननि नंद-ढोटा, करत फिरत माखन-दधि-चौरी।
 तुम्हरो कहा चोरी हम लैहें, खेलन चलो संग मिलि जोरी।

अथवा

रावरे रूप की रीति अनूप, नयो-नयो लागत ज्यौ-ज्यौ निहारीये।
 त्यौ इन आखिन बानि अनोखी, अधानि कहूँ नहिं आनि तिहारिये।
 एक ही जीवहुतौ सुतो वारयौ, सुजान सकोकओ सोच सहारीये।
 रोकी रहे न दहे, घनआनंद बावरी रीझ के हाथनि हारिये।

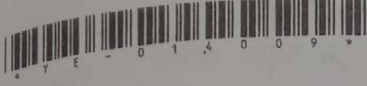
5 सूचनानुसार कीजिए।

(अ) रिक्त स्थानों की पूर्ति कीजिए।

- (1) तुलसीदास का जन्म _____ में हुआ था।
 (बाँदा (राजापुर), कुडकी, सीही)
- (2) 'गागर में सागर' उक्ति _____ के दोहों के लिए प्रचलित है।
 (बिहारी, रहीम, कबीर)
- (3) _____ की भाषा 'सधुक्कड़ी भाषा' कहलाती है।
 (बिहारी, रहीम, कबीर)
- (4) सुजान _____ की प्रेमिका थी। (घनानन्द, रहीम, कबीर)
- (5) शब्द, साखी, रमैनी कबीर के _____ ग्रंथ में संग्रहित है।
 (बीजक, कवितावली, गीतावली)
- (6) रामचरितमानस की भाषा _____ है। (अवधी, ब्रज, भोजपुरी)
- (7) भ्रमरगीत _____ की रचना है। (तुलसीदास, सूरदास, कबीर)

(ब) सही जोड़े मिलाइए।

(1) रामानन्द	(1) जायसी
(2) पदमावत	(2) कबीर
(3) साहित्य लहरी	(3) मुहम्मदशाह रंगीले
(4) घनानन्द	(4) सूरदास
(5) रहीम रत्नावली	(5) तुलसीदास
(6) राम काव्यधारा	(6) रहीम
(7) उपालंभ	(7) मीरा

YE-014009

Seat No. _____

B. A. (Sem. IV) Examination

April - 2024

BA00E-408 : Hindi - 2

(Nibandh Aevam Aanya Gaddhya Viddhyae)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

- 1 'साहित्य का स्वरूप' निबंध की समीक्षा कीजिए। 14
अथवा
- 1 आचार्य नंददुलारे वाजपेयी का साहित्यिक परिचय देते हुए 'साहित्य और जीवन' निबंध की विवेचना कीजिए। 14
- 2 'मेरा गाँव-घर' निबंध में निरूपित अपने धर-गाँव की पुरानी स्मृतियों का सुंदर आलेखन हुआ है - समझाइए। 14
अथवा
- 2 आचार्य हजारी प्रसाद द्विवेदी लिखित 'नाखून क्यों बढ़ते हैं' निबंध का सारांश अपने शब्दों में लिखिए। 14
- 3 टिप्पणी लिखिए : 14
(क) महादेवी का गौरा के प्रति प्रेम।
अथवा
(क) 'गौरा' रेखाचित्र का परिचय।
(ख) महाकवि जयशंकर प्रसाद' संस्मरण का संक्षिप्त परिचय।
अथवा
(ख) महाकवि जयशंकर प्रसाद का व्यक्तित्व।
- 4 संदर्भ सहित व्याख्या कीजिए : 14
(अ) भोलाराम ने दरखास्तें तो भेजी थीं, पर उन पर वजन नहीं रखा था, इसलिए कहीं उड गई होगी।
अथवा
(अ) मुझे नहीं जाना, मैं तो पेन्शन की दरखास्त पर अटका हूँ। यहीं मेरा मन लगा है।

YE-014009]

1

[Contd...

(ब) मैं जानता हूँ कि अतिथि देवता होता है, पर आखिर मैं भी मनुष्य हूँ। मैं तुम्हारी तरह देवता नहीं। एक देवता और एक मनुष्य अधिक देर साथ नहीं रहते।

अथवा

(ब) 'मैंने पहली बार जाना कि अतिथि केवल देवता नहीं होता। वह मनुष्य और कई बार राक्षस भी हो सकता है।'

5 (अ) योग्य विकल्प चुनकर प्रश्नों के उत्तर दीजिए : 14

(1) काशी में होली के बाद _____ महोत्सव गंगा की मध्यधारा में हुआ करता था। (बुढवा मंगल, आनंद मंगल, पाटोत्सव)

(2) साहित्य का स्वरूप निबंध के लेखक _____ है।

(आचार्य रामचंद्र शुक्ल, आचार्य हजारीप्रसाद द्विवेदी, विद्यानिवास मिश्र)

(3) महाकवि जयशंकर प्रसाद संस्मरण के लेखक _____ है।

(शरद जोशी, शिवपूजन सहाय, हरिशंकर परसाई)

(4) 'नया साहित्यः नये प्रश्न' _____ का आलोचनात्मक ग्रंथ है।

(हरिशंकर परसाई, महादेवी वर्मा, नंददुलारे वाजपेयी)

(5) 'मेरा गाँव घर' निबंध के लेखक _____ है।

(आचार्य रामचंद्र शुक्ल, आचार्य हजारीप्रसाद द्विवेदी, विद्यानिवास मिश्र)

(6) हरिशंकर परसाई को 'विकलांग श्रद्धा का दौर' निबंध संग्रह पर _____ पुरस्कार मिला है।

(भारतीय ज्ञानपीठ, साहित्य अकादमी, पद्मश्री पुरस्कार)

(7) नखधर मनुष्य अब _____ पर भरोसा करके आगे की ओर चल पड़ा। (पत्थर, लोहा, एटम-बम)

(ब) निम्नलिखित वाक्यों में से सही वाक्य के सामने ✓ और गलत के सामने × का निशान लगाइए।

(1) गौरा को श्यामा ने सुई खिला दी थी, जिसके कारण गौरा की मृत्यु हुई।

(2) वाल्टर पीटर कलावादी समीक्षक थे।

(3) गौरा के बछड़े का नाम प्रियदर्शी था।

(4) साहित्य का स्वरूप चिंतनात्मक निबंध है।

(5) 'बाहर नहीं भीतर की ओर देखो, हिंसा को मन से दूर रखो, मिथ्या को हटाओ, क्रोध और द्वेष को दूर करो - यह कथन गांधीजी का है।'

(6) महादेवी वर्मा का जन्म मध्यप्रदेश में हुआ था।

(7) विद्यानिवास मिश्र ललित निबंध लेखक के रूप में ख्यातनाम हुए।

YA-014038-G

Seat No. _____

B. A. (Sem.IV) Examination

April - 2024

BA00C-401 : Gujarati - 1

(Sahitya Swarup No Abhyas - Ekanki)

Time : 3.00 Hours]

[Total Marks : 70

- 1 એકાંકીનાં ઘટકતત્વોની વિગતે ચર્ચા કરો. 14
અથવા
ગુજરાતી સાહિત્યમાં એકાંકીના થયેલા વિકાસને આલેખો.
- 2 ઘટક તત્વોને આધારે તમારા અભ્યાસનાં એકાંકીઓ તપાસો 14
અથવા
ગુજરાતી પ્રતિનિધિ એકાંકીના કરુણ ગંભીર એકાંકીઓ.
- 3 કોઈપણ બે વિશે નોંધ લખો : 14
(1) “બારણે ટકોરા” શીર્ષકનું ઔચિત્ય.
(2) “હુકમ માલિક”માં વ્યંજના.
(3) “સોયનું નાકું” એકાંકીના સંવાદો.
(4) ઝાકળનું મોતીમાં પાર્વતીનું વ્યક્તિત્વ.
- 4 કોઈપણ બે વિશે નોંધ લખો : 14
(1) ‘સરનામા વગરનું મોત’માં રોહિતનું પાત્ર.
(2) ‘ઝેરવું’ શીર્ષકનું ઔચિત્ય.
(3) ‘હું પશલો છું’નું રસદર્શન.
(4) “બાથ ટબમાં માછલી”માં એબ્સર્ડનું તત્વ

YA-014038-G]

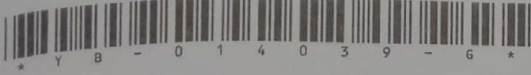
1

[Contd...

5 યોગ્ય વિકલ્પ શોધીને લખો :

- (1) એકાંકીને મરાઠીમાં શું કહેવામાં આવે છે?
 - (a) નાટિકા
 - (b) લઘુનવલ
 - (c) વાર્તા
 - (d) એકાંકી
- (2) એકતા તેનો પ્રાણ છે, એકતા તેનું લક્ષ છે, એકતા તેનો આત્મા છે. આ વિધાન કોનું છે?
 - (a) એરિસ્ટોટલ
 - (b) પ્લેટો
 - (c) વર્ડઝવર્થ
 - (d) પર્સિવલ વાઈલ્ડ
- (3) 'સાપના ભારા' કોનો એકાંકી સંગ્રહ છે?
 - (a) ચિનુ મોદી
 - (b) ઉમાશંકર જોશી
 - (c) ચં. ચી. મહેતા
 - (d) મધુરાય
- (4) નીચેનામાંથી કયું તત્વ એકાંકીનો જીવ છે?
 - (a) વસ્તુ
 - (b) અંત
 - (c) સંઘર્ષ
 - (d) પાત્રો
- (5) નીચેનામાંથી કયું એકાંકી ચિનુ મોદીનું છે?
 - (a) બારણે ટકોરા
 - (b) હુકમ માલિક
 - (c) ઝેરવું
 - (d) માસીને દે ફાંસી
- (6) ગુજરાતી સાહિત્યના પ્રથમ એકાંકીકાર કોણ ?
 - (a) શિવકુમાર જોશી
 - (b) બટુભાઈ ઉમરવાડીયા
 - (c) યશોદરા મહેતા
 - (d) જયંતિ દલાલ
- (7) ગુજરાતી પ્રતિનિધિ એકાંકીઓમાં સંપાદકનું નામ આપો.
 - (a) સતીશ વ્યાસ
 - (b) ચં. ચી. મહેતા
 - (c) ચિનુ મોદી
 - (d) લાભશંકર ઠાકર
- (8) સમ્રાટ શ્રેણિકના પુત્રનું નામ આપો.
 - (a) શ્રવણ
 - (b) કુણિક
 - (c) અશ્વપાલ
 - (d) અરિહંત
- (9) 'પુનરાગમન' એકાંકીના કર્તાનું નામ આપો.
 - (a) દુર્ગેશ શુક્લ
 - (b) ઉમાશંકર જોશી
 - (c) જયંતિ દલાલ
 - (d) યુનિલાલ મડિયા

- (10) હુકમ માલિક એકાંકીમાં કેટલા દેશો છે?
- (a) એક (b) બે
(c) ત્રણ (d) ચાર
- (11) 'સરનામા વગરનું મોત' એકાંકીનું પાત્ર જણાવો.
- (a) ગોવિંદ (b) આયેશા
(c) રોહિત (d) કમલેશ
- (12) નંદુ ગોરાણી ક્યા એકાંકીનું પાત્ર છે?
- (a) માસીને દે ફાંસી (b) બારણે ટકોરા
(c) સમ્રાટ શ્રેણિક (d) હું પશલો છું
- (13) 'સોયનું નાકું' એકાંકીનું શીર્ષક ક્યા ગ્રંથના વિધાન આધારિત છે?
- (a) ગીતા (b) રામાયણ
(c) બાઈબલ (d) કુરાન
- (14) આઈ શેલ ટેલ યુ ટુથ નાટકની યાદ કયું એકાંકી અપાવે છે?
- (a) ઝેરવું (b) હું જે કંઈ કહીશ તે સત્ય કહીશ
(c) ઝાકળનું મોતી (d) પુનરાગમન

YB-014039-G

Seat No. _____

B. A. (Sem.IV) Examination

April - 2024

BA00C-402 : Gujarati - 2

(Granthkar No Abhyas - Dr. Pravin Darji)

Time : 3.00 Hours]

[Total Marks : 70

- 1 “પ્રવીણ દરજ્જાના કાવ્યસંગ્રહ ‘ચીસ’માં પુરાકલ્પનનો સફળ વિનયોગ જોવા મળે છે” - આ વિધાનની તેમના કાવ્યોના આધારે ચર્ચા કરો. 14

અથવા

“ચીસ” કાવ્યસંગ્રહને આધારે પ્રવીણ દરજ્જાની કવિ તરીકેની વિશેષતા અને મર્યાદાઓ જણાવો.

- 2 “ગાતાં ઝરણાં” નિબંધ સંગ્રહને આધારે પ્રવીણ દરજ્જાને લલિત નિબંધકાર તરીકે મૂલવો. 14

અથવા

“પ્રકૃતિપ્રેમ લલિતનિબંધનું એક અનેરું અંગ છે” - આ વિધાનને આધારે પ્રવીણ દરજ્જા કૃત (ગાતાં ઝરણાં) નિબંધોની ચર્ચા કરો.

- 3 કોઈપણ બે વિશે નોંધ લખો : 14

- (1) “સુવર્ણમૃગ” કાવ્યનો આસ્વાદ.
- (2) “ફોગટલાલ” કાવ્યમાં સાંપ્રત માનવ.
- (3) “ચીસ” કાવ્યસંગ્રહમાં આધુનિકતા.
- (4) “ચીસ”ના કાવ્યોમાં પુરાકલ્પનનો વિનયોગ.

- 4 કોઈપણ બે વિશે નોંધ લખો : 14

- (1) “બાનો વાડો” નિબંધમાં બાનું ચરિત્ર.
- (2) “હાથ-મારો, તમારો”માં સર્જકનું ચિંતન.
- (3) “ગાતાં ઝરણાં”માંના ચરિત્રાત્મક નિબંધો.
- (4) “ગાતાં ઝરણાં”માંનો અતીતરાગ.

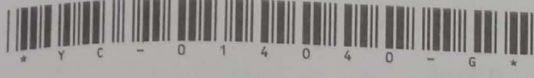
YB-014039-G]

1

[Contd...

- 5 હેતુલક્ષી પ્રશ્નો :
- (1) પ્રવીણ દરજ્જોનો જન્મ કયા ગામમાં થયો હતો?
- (a) મહેસાણા (b) મહેલોલ
(c) મોડાસા (d) માણસા
- (2) 'ચીસ' કાવ્યસંગ્રહ કઈ સાલમાં પ્રગટ થયો હતો?
- (a) ઈ.સ. ૧૯૭૦ (b) ઈ.સ. ૧૯૭૨
(c) ઈ.સ. ૧૯૭૩ (d) ઈ.સ. ૧૯૬૫
- (3) પ્રવીણ દરજ્જોનાં 'ગાતાં ઝરણાં'માં કેટલા લલિત નિબંધનો સંચય છે?
- (a) ૩૧ (b) ૩૫
(c) ૩૮ (d) ૩૪
- (4) પ્રવીણ દરજ્જોનો જન્મ કઈ તારીખે થયો હતો?
- (a) ૦૮-૦૨-૧૯૪૪ (b) ૨૩-૦૮-૧૯૪૪
(c) ૨૩-૦૮-૧૯૪૭ (d) ૦૨-૦૮-૧૯૪૪
- (5) પ્રવીણ દરજ્જોની કઈ કૃતિ હાસ્યનિબંધ સંગ્રહ છે?
- (a) માણસથી માણસ (b) અડખે પડખે
(c) નવા દેશ (d) બટકબોલા બુધાલાલ
- (6) 'ચીસ' કાવ્યસંગ્રહમાં કવિએ કઈ વિશેષતાનો સવિશેષ કાવ્યાત્મક વિનિયોગ કર્યો છે?
- (a) પુરાકલ્પન (b) છાંદસ
(c) વક્તા (d) પ્રતીક
- (7) પ્રવીણ દરજ્જોએ સેવા નિવૃત્ત થયા પછી કયા નામથી સ્વૈચ્છિક સંસ્થા સ્થાપવાની ઈચ્છા રાખી હતી?
- (a) સમન્વય (b) સંવેદના
(c) સંસ્કૃતિ (d) શુભલક્ષ્મી
- (8) નીચેનામાંથી કઈ કોલેજને કર્મભૂમિ બનાવી પ્રવીણ દરજ્જોએ અધ્યાપન કાર્ય કર્યું હતું?
- (a) ઈડર કોલેજ (b) લુણાવાડા કોલેજ
(c) ગોધરા કોલેજ (d) હાલોલ કોલેજ

- (9) પ્રવીણ દરજ્જાના પત્નીનું નામ શું હતું?
- (a) રમીલાબેન (b) પ્રિયંકાબેન
(c) દિવાળીબેન (d) કપિલાબેન
- (10) ડૉ.પ્રવીણ દરજ્જાએ નીચેનામાંથી કયા વિષય પર પી.એચ.ડી.ની ડિગ્રી મેળવી છે?
- (a) નવલકથા : સ્વરૂપ અને વિકાસ
(b) આત્મકથા : સ્વરૂપ અને વિકાસ
(c) નિબંધ : સ્વરૂપ અને વિકાસ
(d) ઉમાશંકર જોશીના પદ્યનાટક
- (11) નીચેનામાંથી કયા પ્રોફેસર પ્રવીણ દરજ્જાને ભણવા માટે ગોધરાથી મોડાસા કોલેજમાં લઈ જાય છે?
- (a) લવકુમાર દેસાઈ (b) તનમનીશંકર
(c) ધીરુભાઈ ઠાકર (d) પ્રિયકાંત પરીખ
- (12) પ્રવીણ દરજ્જાની નીચેનામાંથી કઈ સંસ્થાના ચેરમેન પદે સરકારે નિમણૂક કરી હતી?
- (a) ગુજરાત સાહિત્ય અકાદમી
(b) ગુજરાત હસ્તકલા કારીગરી
(c) ગુજરાત સાંસ્કૃતિક નિગમ
(d) યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ
- (13) પ્રવીણ દરજ્જાએ પ્રથમ કાવ્ય કયા વિષય વિશે લખ્યું હતું?
- (a) શાળા (b) વતન
(c) પ્રકૃતિ (d) પ્રેમ
- (14) 'ગાતાં ઝરણાં' નિબંધ સંગ્રહને ગુજરાત સાહિત્ય અકાદમી દ્વારા કઈ સાલમાં પુરસ્કૃત કરવામાં આવ્યો હતો?
- (a) ઈ.સ. ૨૦૦૬ (b) ઈ.સ. ૧૯૯૭
(c) ઈ.સ. ૧૯૯૮ (d) ઈ.સ. ૨૦૦૪

YC-014040-G

Seat No. _____

B. A. (Sem.IV) Examination

April - 2024

BA00C403 : Gujarati - 3

(Madhyakalin Gujarati Sahityano Itihas-II)

Time : 3.00 Hours]

[Total Marks : 70

સૂચના : (1) દરેક પ્રશ્ન ફરજિયાત છે.

(2) દરેક પ્રશ્નના ગુણ સરખા છે.

1 કવિ અખાના જીવનનો પરિચય આપી એમના સાહિત્યિક પ્રદાનની સવિસ્તાર ચર્ચા કરો. 14

અથવા

મધ્યકાલીન ગુજરાતી સાહિત્યની જ્ઞાનમાર્ગી ધારાના પ્રમુખ કવિઓ વિશે સદષ્ટાંત માહિતી આપો.

2 મધ્યકાલીન ગુજરાતી સાહિત્યના ઉત્તમ આખ્યાનકાર તરીકે કવિ પ્રેમાનંદની આખ્યાનકૃતિઓની સદષ્ટાંત ચર્ચા કરો. 14

અથવા

આખ્યાન સાહિત્ય સ્વરૂપનાં લક્ષણો જણાવી તેની વિકાસરેખા વર્ણવો.

3 કવિ શામળના જીવન વિશે માહિતી આપી પદ્યવાર્તાક્ષેત્રે એમના પ્રદાનની ચર્ચા કરો. 14

અથવા

પદ્યવાર્તા સાહિત્ય સ્વરૂપનો પરિચય આપી તેની પ્રમુખ લાક્ષણિકતાઓની ચર્ચા કરો.

4 કવિ દયારામના સાહિત્યસર્જનનો પરિચય આપી એમની ગરબીઓની સોદાહરણ ચર્ચા કરો. 14

અથવા

મધ્યકાલીન ગુજરાતી સાહિત્યના વિશેષ સ્વરૂપ લેખે 'ગરબી' સ્વરૂપની સવિસ્તાર ચર્ચા કરો.

YC-014040-G]

1

[Contd...

5 યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી પ્રશ્નોના ઉત્તર આપો :

14

- (1) કયા કવિએ છપ્પાની રચના કરી હતી?
(a) દયારામ (b) અખો
(c) નરહરિ (d) ધીરો
- (2) કયા કવિની કવિતાઓ 'કાફી' તરીકે ઓળખાઈ હતી?
(a) શામળ (b) બૂટિયો
(c) નરહરિ (d) ધીરો
- (3) નીચે પૈકીની કઈ કૃતિ અખાની છે?
(a) અનુભવબિંદુ (b) ઓખાહરણ
(c) રસિકવલ્લભ (d) નંદબત્રીસી
- (4) 'કડવાંબદ્ધતા' કયા સાહિત્ય સ્વરૂપનું પ્રમુખ લક્ષણ છે?
(a) આખ્યાન (b) પદ્યવાર્તા
(c) છપ્પા (d) ગરબી
- (5) પદ્યવાર્તા સાહિત્ય સ્વરૂપની વિશિષ્ટ લાક્ષણિકતા કઈ?
(a) લાઘવ (b) ભક્તિરસ
(c) વ્યંગ્ય (d) અદ્ભૂત રસ
- (6) કયું સાહિત્ય સ્વરૂપ 'શક્તિ ઉપાસના'ને વિષય તરીકે વર્ણવે છે?
(a) છપ્પા (b) ગરબી
(c) ગરબા (d) રાસ
- (7) 'મુખબંધ, ઢાળ અને વલણ' કયા સાહિત્યસ્વરૂપનાં લક્ષણો છે?
(a) પદ્યવાર્તા (b) આખ્યાન
(c) રાસ (d) ગરબી
- (8) ભોજભગતનાં પદો કયા નામથી ઓળખાયા હતા?
(a) છપ્પા (b) કાફી
(c) ચાબખા (d) ગરબી
- (9) મહાકવિ પ્રેમાનંદ ક્યાંના વતની હતા?
(a) વડોદરા (b) અમદાવાદ
(c) સિંહુજ (d) સુરત

YC-014040-G]

2

[Contd...

(10) સિંહૂજ ગામના પટેલ રખીદાસે કયા કવિને આશ્રય આપ્યો હતો?

- (a) દયારામ (b) શામળ
(c) પ્રેમાનંદ (d) અખો

(11) 'રસિકવલ્લભ' કયા કવિની કૃતિ છે?

- (a) ધીરો (b) નરહરિ
(c) પ્રેમાનંદ (d) દયારામ

(12) નીચે પૈકીની કઈ કૃતિ શામળની છે?

- (a) અનુભવબિંદુ (b) નળાખ્યાન
(c) રુક્મિણી વિવાહ (d) મદનમોહના

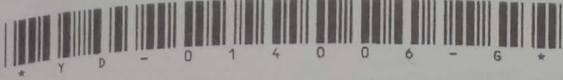
(13) પ્રેમાનંદે કઈ સંસ્કૃત કૃતિના આધારે 'દશમસ્કંધ' લખ્યો હતો?

- (a) ભાગવત (b) રામાયણ
(c) મહાભારત (d) શિવપુરાણ

(14) કવિ દયારામનું અવસાન કયા વર્ષે થયું હતું?

- (a) ૧૮૫૦ (b) ૧૮૫૩
(c) ૧૮૫૭ (d) ૧૮૫૯

[5210/158-47]

YD-014006-G

Seat No. _____

B. A. (Sem.IV) Examination

April - 2024

BA00E-405 : Gujarati-1

(Sahitya Sawarup No Abhyas-Ekanki)

Time : 3.00 Hours]

[Total Marks : 70

- 1 એકાંકી સાહિત્યસ્વરૂપનાં લક્ષણો વિશે જણાવો. 14
અથવા
- 1 ગુજરાતી એકાંકી સાહિત્યસ્વરૂપના સંદર્ભમાં વિકાસરેખાનો પરિચય આપો.
- 2 'ગુજરાતી પ્રતિનિધિ એકાંકી'માં સમાવિષ્ટ એકાંકીઓની સમીક્ષા કરો. 14
અથવા
- 2 બંને એકાંકીનો રસાસ્વાદ કરાવો.
(1) 'સોયનું નાકું'
(2) 'હું પશલો છું'
- 3 ટૂંકનોંધ લખો : (બે) 14
(1) 'માસીને દે ફાંસી'ના હાસ્યરંગો.
(2) 'ઝાકળનું મોતી' એકાંકીનો અંત.
(3) 'બારણે ટકોરા'ની પાત્રસૃષ્ટિ.
(4) 'સમ્રાટ શ્રેણિક' એકાંકીમાં પ્રગટ થતી કરુણતા.
- 4 ટૂંકનોંધ લખો : (બે) 14
(1) 'હુકમ માલિક'માં અધિકારનો કરુણ અંત.
(2) 'પુનરાગમન'માં અમથીની વ્યથા સામાજિક દૂષણના સંદર્ભમાં.
(3) 'પેન્સિલની કબર અને મીણબત્તી'ના બે પાત્ર વચ્ચે થતી ચર્ચા.
(4) 'બારણે ટકોરા' એકાંકીમાં ચરિતાર્થ થતી આતિથ્ય ભાવના.

YD-014006-G]

1

[Contd...

5 વૈકલ્પિક પ્રશ્નો :

14

- (1) એકાંકી સાહિત્યસ્વરૂપના આરંભમાં _____ નો અમૂલ્ય ફાળો રહ્યો છે.
(પારસી, મરાઠી, મુગલ, કાશ્મીરી)
- (2) 'ગુજરાતી પ્રતિનિધિ એકાંકીઓ' એકાંકી સંગ્રહના સંપાદક _____ છે.
(ચંદ્રવદન મહેતા, સતીશ વ્યાસ, ચિનુ મોદી, લાલશંકર ઠાકર)
- (3) 'હું પશલો છું' - એકાંકીમાં _____ દર્શ્ય છે. (દર્શ્ય-6, દર્શ્ય-4, દર્શ્ય-1)
- (4) 'આજની પંચાતનું ખરું મૂળ તો મંદાકિની છે ને? આ સંવાદ _____ બોલે છે.
(પાર્વતી, ગંગા, શંકર, વિષ્ણુ)
- (5) 'પુનરાગમન' એકાંકીના રચયિતા _____ છે.
(દુર્ગેશ શુક્લ, ચિનુ મોદી, મધુરાય, ચંદ્રવદન મહેતા)
- (6) ચંડીદાસ નામનું પાત્ર _____ એકાંકીમાં આવે છે.
(ઝેરવું, હું પશલો છું, સોયનું નાકું, સમ્રાટ શ્રેણિક)
- (7) 'ગોવિંદો મરી ગયો એ...તારો ગોવંદો તો, આ રિયો'. આ ઉક્તિ _____ ઉચ્ચારે છે.
(અમથી, ઉમરો, ગોવિંદ, ગોવંદો)
- (8) અરિહંતનું નામ લઈને તેઓ હાથમાં પહેરેલી મુદ્રિકામાંથી તાલપૂટ વિષ ચૂસી ગયા. આ ઘટના કુણિક _____ ને કહે છે.
(લવંગિકા, ચેલ્લણા, સમ્રાટ શ્રેણિક, કૃણિક)
- (9) શ્રીમન નારાયણની ધૂન _____ એકાંકીમાં પાત્રો ગાતાં જોવા મળે છે.
(ઝાકળનું મોતી, બારણે ટકોરા, હું પશલો છું, ઝેરવું)
- (10) આ ચાઈનીઝ શૂઝ....સરસ પણ શા કામના? - આ ઉક્તિ _____ ઉચ્ચારે છે.
(જીન, બાળક, અધિકાર, વૃદ્ધ)
- (11) ચિત્રગુપ્ત : તો પછી તમે કાળાં બજાર કેમ કર્યા? આ વાક્ય ચિત્રગુપ્તે _____ ને સંબોધીને કહે છે.
(પાર્ષદ, નંદનંદન, મૂળી ડોશી, ભોગીલાલ)
- (12) સીલ્લાં, તારી માસી જીવવી ઘણી જોખમ ભરેલી છે, મારેથી આય એના રોજિંદા ઘડક ધ્રુજારા નથી જોવાતા. - ઉક્તિ ફિરોઝ _____ ને કહે છે.
(સીલ્લાં, માસી, કુણિક, પાર્વતી)
- (13) ચંપા નામની દાસી _____ એકાંકીમાં આવે છે.
(હું જે કહીશ તે સત્ય કહીશ, બારણે ટકોરા, હુકમ માલિક, હું પશલો છું)
- (14) નંદુ ગોરાણીના પતિનું નામ જણાવો _____.
(પરભુ ગોર, જયંતી, નટુ, મુગટલાલ)

YE-014007-G

Seat No. _____

B. A. (Sem.IV) Examination

April - 2024

BA00E406 : Gujarati - 2

(Granthkar No Abhyas - Dr. Pravin Darji)

Time : 3.00 Hours]

[Total Marks : 70

1 'ચીસ' કાવ્યસંગ્રહના આધારે ડૉ.પ્રવીણ દરજીને કવિ તરીકે મૂલવો. 14

અથવા

નીચેનામાંથી કોઈપણ બે કાવ્યોનો આસ્વાદ કરો.

(1) શહેર

(2) હરણ

(3) કણકણમાં ગાંધી

(4) વહીવંચાની વાત

2 'ગાતાં ઝરણાં' નિબંધ સંગ્રહને ધ્યાનમાં રાખી ડૉ.પ્રવીણ દરજીને નિબંધકાર તરીકે મૂલવો. 14

અથવા

'ગાતાં ઝરણાં' નિબંધ સંગ્રહના પ્રકૃતિ અને વતનપ્રેમના નિબંધોની વિસ્તૃત ચર્ચા કરો.

3 ટૂંકનોંધ લખો : (ગમે તે બે) 14

(1) 'ચીસ' - શીર્ષક

(2) 'ચીસ' કાવ્યસંગ્રહમાં પુરાકલ્પનનો વિનિયોગ

(3) 'સુવર્ણમૃગ' કાવ્યની સમીક્ષા

(4) 'ચીસ' કાવ્યસંગ્રહમાં કાવ્યશૈલી

4 ટૂંકનોંધ લખો : (ગમે તે બે) 14

(1) 'ગાતાં ઝરણાં' - શીર્ષકનું ઔચિત્ય

(2) 'ગાતાં ઝરણાં' નિબંધમાં બાનું ચરિત્ર-ચિત્રણ

(3) 'ગાતાં ઝરણાં'માં લેખકની ગદ્યશૈલી.

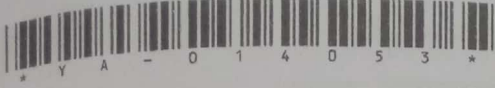
(4) 'ગાતાં ઝરણાં' નિબંધસંગ્રહમાં પ્રગટતું ચિંતન

[Contd...

5 યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ઉત્તર લખો :

- (1) ડૉ. પ્રવીણ દરજીનો જન્મ કઈ સાલમાં થયો હતો?
 (a) ઈ.સ. ૧૯૪૪ (b) ઈ.સ. ૧૯૪૦
 (c) ઈ.સ. ૧૯૮૮ (d) ઈ.સ. ૧૯૪૨
- (2) ડૉ. પ્રવીણ દરજીની કઈ કૃતિ હાસ્ય નિબંધસંગ્રહ છે?
 (a) બટકબોલા બુધાલાલ (b) મોતીનો ચારો
 (c) ઘાસનાં ફૂલ (d) હિમાલયને ખોળે
- (3) ડૉ. પ્રવીણ દરજીનું જન્મ સ્થળ જણાવો.
 (a) ગોઠ (b) લુણાવાડા
 (c) મહેલોલ (d) અમદાવાદ
- (4) નીચેનામાંથી ડૉ. પ્રવીણ દરજીની કઈ કૃતિ વિવેચન સંગ્રહ છે?
 (a) વેણુરવ (b) પૂર્વાભાસ
 (c) સ્પંદ (d) લીલાંપર્ણ
- (5) ડૉ. પ્રવીણ દરજીને ભારત સરકારનો પદ્મશ્રી એવોર્ડ કઈ સાલમાં આપવામાં આવ્યો છે?
 (a) ઈ.સ. ૧૯૪૪ (b) ઈ.સ. ૨૦૨૪
 (c) ઈ.સ. ૨૦૧૧ (d) ઈ.સ. ૨૦૦૧
- (6) 'ચીસ' કાવ્યસંગ્રહનું પ્રકાશન વર્ષ જણાવો.
 (a) ઈ.સ. ૧૯૭૩ (b) ઈ.સ. ૨૦૧૫
 (c) ઈ.સ. ૨૦૧૭ (d) ઈ.સ. ૧૯૯૭
- (7) 'ગાતાં ઝરણાં'નું પ્રકાશન વર્ષ જણાવો.
 (a) ઈ.સ. ૧૯૯૭ (b) ઈ.સ. ૧૯૭૪
 (c) ઈ.સ. ૧૯૯૫ (d) ઈ.સ. ૨૦૧૦
- (8) 'ગાતાં ઝરણાં' નિબંધ સંગ્રહમાં કુલ કેટલા લલિત નિબંધો છે?
 (a) ૩૧ (b) ૩૪
 (c) ૩૨ (d) ૩૩
- (9) 'બાનો વાડો' નિબંધમાં બાની ઉંમર કેટલી દર્શાવેલી છે?
 (a) ૭૦ (b) ૭૫
 (c) ૭૩ (d) ૭૨

- (10) ડૉ. પ્રવીણ દરજ્જાએ કયા વિષય પર પી.એચ.ડી.ની પદવી પ્રાપ્ત કરી.
- (a) નિબંધ : સ્વરૂપ અને વિકાસ
(b) આત્મકથા : સ્વરૂપ અને વિકાસ
(c) નવલકથા : સ્વરૂપ અને વિકાસ
(d) ખંડકાવ્ય : સ્વરૂપ અને વિકાસ
- (11) નીચેના પૈકી પ્રવીણ દરજ્જાનો ચિંતનાત્મક નિબંધસંગ્રહ કયો છે?
- (a) અડખેપડખે
(b) નવા દેશ, નવા વેશ
(c) પંચમ
(d) બિચ બિચ બારી
- (12) ડૉ. પ્રવીણ દરજ્જાએ બી.એ.નો અભ્યાસ કઈ યુનિવર્સિટીમાં કર્યો હતો?
- (a) ગુજરાત વિદ્યાપીઠ
(b) દક્ષિણ યુનિવર્સિટી
(c) ગુજરાત યુનિવર્સિટી
(d) ઉત્તર ગુજરાત યુનિવર્સિટી
- (13) ડૉ. પ્રવીણ દરજ્જાના પિતાનું નામ જણાવો.
- (a) કાંતિલાલ
(b) રમણલાલ
(c) શનિલાલ
(d) શાંતિલાલ
- (14) 'ચીસ' કાવ્યસંગ્રહમાં કુલ કેટલી કવિતાઓ છે?
- (a) 34
(b) 35
(c) 36
(d) 33

YA-014053

Seat No. _____

B. A. (Sem.-IV) Examination

April - 2024

BA00C401 : Sanskrit - I

(Malvikagnimitram)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

- સૂચના : (1) પ્રશ્નપત્રના બધા પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.
(2) પ્રશ્નપત્રની જમણી બાજુના અંક ગુણ દર્શાવે છે.

- 1 (અ) નીચેનામાંથી કોઈપણ એક શ્લોકનો ગુજરાતીમાં અનુવાદ કરો: 4
(૧) દ્વારે નિયુક્ત પુરુષાનુમત પ્રવેશ:
સિંહાસનાન્તિકચરેણ સહોપસર્પન્।
તેજોભિરસ્ય વિનિવર્તિતદૃષ્ટિપાતૈ-
ર્વાક્યાદૃતે પુનરિવ પ્રતિવારિતોઽસ્મિ॥
(૨) વામં સન્ધિસ્તિમિતવલયં ન્યસ્ય હસ્તં નિતમ્બે
કૃત્વા શ્યામાવિટપસદૃશં સ્રસ્તમુક્તં દ્વિતીયમ્।
પાદાંગુષ્ઠાલુલિતકુસુમે કુટ્ટિમે પાતિતાક્ષં
નૃત્તાદસ્યાઃ સ્થિતમતિતરાં કાન્તમૃજ્વાયતાર્ધમ્॥
- (બ) નીચેનામાંથી કોઈપણ એક સસંદર્ભ સમજાવો: 3
(૧) નાટ્યં ભિન્નરુચેર્જનસ્ય બહુધાઽપ્યેકં સમારાધનમ્।
(૨) સાધુ ત્વં દરિદ્ર ઇવાતુરો વૈધેનોપનીયમાનમૌષધમિચ્છસિ।
- (ક) નીચેનામાંથી ગમે તે એક વિશે લખો: 7
(1) કાલિદાસનું જીવન
(2) નૃત્યાચાર્યોનો કલહ
- 2 (અ) નીચેનામાંથી કોઈપણ એક શ્લોકનો ગુજરાતીમાં અનુવાદ કરો: 4
(૧) એતેન તનુમધ્યયા મુખતનુ પુરારાવિણા
નવામ્બુરુહકોમલેન ચરણેન સંભાવિતઃ।
અશોક યદિ સઘ એવ કુસુમૈર્ન સંપત્સ્યસે
વૃથા વહસિ દોહદં લલિતકામિસાધારણમ્॥

YA-014053]

1

[Count...

(२) हस्तं कम्पवती रुणद्धि रशनाव्यापारलोलाङ्गुलि
हस्तौ स्वौ नयति स्तनावरणतामालिङ्गयमाना बलात्।
पातुं पक्ष्मलचक्षुरुन्नमयतः साचीकरोत्याननं
व्याजेनाप्यभिलाषपूरणसुखं निवर्तयत्येव मे॥

(ब) नीयेनाभांथी कोष्ठपशु अक ससंदर्भ समजावो: 3

(१) वयस्थ निसर्गनिपुणाः स्त्रियः।

(२) किं नु खलु दुर्दुरा व्याहरन्तीति देवः पृथिवीं विस्मरति।

(क) नीयेनाभांथी गमे ते अकनो विस्तृत जवाभ लपो: 7

(१) अशोक दोषद प्रसंग

(२) विदूषकनी सर्पदंश युक्ति

3 (अ) टूंकनोंध लपो: (गमे ते अक) 4

(१) पांयमा अंकनो प्रवेशक

(२) विदूषकनुं पात्र

(ब) योग्य विकल्प पसंद करी जाली जग्या पूरो: 10

(१) वयं नृत्यागारे _____ । (नृत्यामि, नृत्यामः, नृत्यसि)

(२) त्वं कुत्र _____ ? (वसति, वसतः, वससि)

(३) बालाः महाशालायां _____ । (पठामि, पठति, पठन्ति)

(४) वायुः _____ अस्ति। (सर्वत्र, अत्र, अन्यत्र)

(५) अहम् _____ वसामि। (नगरे, नगरेषु, नगरात्)

(६) 'अस्मद्'नुं सप्तमी अ.व.नुं ३प _____ थाय. (मम, मत्, मयि)

(७) 'युष्मद्'नुं सप्तमी अ.व.नुं ३प _____ थाय. (युष्मासु, त्वयि, युष्मत्)

(८) गीता _____ पठति। (पाठशालाम्, पाठशालायाम्, पाठशालासु)

(९) मयुरः _____ नृत्यति। (वने, वनात्, वनाय)

(१०) जनाः _____ वसन्ति। (पर्वताय, पर्वतात्, पर्वतेषु)

4 'मालविकाग्निमित्रम्'नां आधारस्थानो जग्यावी कविअे करेल परिवर्तन सविस्तर थर्यो. 14

अथवा

4 टूंकनोंध लपो: 14

(१) कालिदासे करेल प्रकृति निरूपण

(२) उपमा कालिदासस्य थर्यो.

5 (અ) યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ખાલી જગ્યા પૂરો:

7

- (1) યજ્ઞસેન _____ દેશનો રાજા છે. (વિદિશા, વિદર્ભ, વૈશાલી)
- (2) માધવસેનના મંત્રી સુમતિની બહેનનું નામ _____ છે. (કૌશિકા, નિપુણિકા, માલવિકા)
- (3) રાજા અગ્નિમિત્રના પિતાનું નામ _____ છે. (મૌર્ય સચિવ, પુષ્પમિત્ર, વસુમિત્ર)
- (4) ઈરાવતીનો નૃત્ય શિક્ષક _____ છે. (ગણદાસ, ધ્રુવસિદ્ધિ, હરદત્ત)
- (5) વિદર્ભ દેશની રાજકુમારી _____ છે. (માલવિકા, ધારિણી, ઈરાવતી)
- (6) માલવિકાગ્નિમિત્રના નાન્દી શ્લોકમાં _____ ની સ્તુતિ છે. (બ્રહ્મા, વિષ્ણુ, શંકર)
- (7) નાટકના અંતમાં _____ આવે છે. (સ્થાપના, ભરતવાક્ય, પ્રવેશક)

(બ) યોગ્ય જોડકાં જોડો:

7

(અ)	(બ)
(1) અગ્નિમિત્ર	- માલવિકાની સખી
(2) ગણદાસ	- પરિવ્રાજિકાની દાસી
(3) બકુલાવલિકા	- ધારિણીનો પુત્ર
(4) સમાહતિકા	- દૂત્યધીના:
(5) વસુમિત્ર	- બિંબક વંશ
(6) વાહતક	- રાણીપક્ષનો નૃત્યશિક્ષક
(7) કામિનાં પ્રાણા:	- અગ્નિમિત્રનો મંત્રી

YB-014054

Seat No. _____

B. A. (Sem.-IV) Examination

April - 2024

BA00C402 : Sanskrit - 2

(Kavyaprakash)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

- સૂચના : (1) પ્રશ્નપત્રના બધા પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.
(2) પ્રશ્નની જમણી બાજુ આપેલ અંક તેના ગુણ દર્શાવે છે.

- 1 (A) જાત્યાદિવાદ વિસ્તારથી સમજાવો. 10
અથવા
(A) તાત્પર્યા શક્તિ વિશે નોંધ લખો. 10
(B) કોઈપણ એક સસંદર્ભ સમજાવો: 4
(૧) સર્વેષાં પ્રાયશોડર્યાનાં વ્યજ્જકત્વમપીષ્યતે।
(૨) સાક્ષાત્સદ્ગૈતિતં યોડર્યમભિધતે સ વાચકઃ।
- 2 (A) લક્ષણા તેન ષડ્વિધા। - વિગતે સમજાવો. 10
અથવા
(A) વ્યંજના શક્તિ વિશે નોંધ લખો. 10
(B) કોઈપણ એક સસંદર્ભ સમજાવો: 4
(૧) નાભિધા સમયાભાવાત્।
(૨) જ્ઞાનસ્ય વિષયો દ્વન્ય ફલમન્યદુદાહતમ્।
- 3 (A) કોઈપણ એક શ્લોકમાંના અલંકારની સવિવરણ ઓળખ આપો: 4
(૧) ક્ષીણઃ ક્ષીણોડપિ શશી ભૂયો ભૂયોડભિવર્ધતે નિત્યમ્।
વિરમ પ્રસીદ સુન્દરિ યૌવનમનિવર્તિ યાતં તુ॥
(૨) નિજદોષાવૃત્તમનસામતિસુન્દરમેવ ભાતિ વિપરીતમ્।
પશ્યતિ પિતોપહતઃ શશિશુભ્રં શંખમપિ પીતમ્॥

YB-014054]

1

[Count...

(B) ખાલી જગ્યા પૂરો:

- (1) ગુરુવર્યા! કિં અહં પ્રશ્નં _____ ? (પૃચ્છાનિ, પૃચ્છાવઃ, પૃચ્છામઃ)
- (2) દેવ શબ્દનું સંબોધન બહુવચનનું રૂપ _____ છે. (હે દેવ, હે દેવૌ, હે દેવાઃ)
- (3) _____ ત્વં પત્રં કિં શીઘ્રં ન લિખસિ। (હે મહેશ, હે મહેશૌ, હે મહેશાઃ)
- (4) છાત્રાઃ શિક્ષકં પ્રશ્નાનિ _____ । (પૃચ્છતિ, પૃચ્છતઃ, પૃચ્છન્તિ)
- (5) લિખ્ ધાતુનું વર્તમાનકાળ બીજો પુરુષ એકવચન _____ છે. (લિખામિ, લિખસિ, લિખતિ)
- (6) છાત્રૌ સમ્યક્ ન _____ । (લિખતિ, લિખતઃ, લિખન્તિ)
- (7) પૃચ્ઠ્ ધાતુનું આજ્ઞાર્થકાળ ત્રીજો પુરુષ બહુવચનનું રૂપ _____ છે. (પૃચ્છતુ, પૃચ્છતામ્, પૃચ્છન્તુ)
- (8) અધુના અહં પ્રશ્નપત્રં _____ । (લિખામિ, લિખાવઃ, લિખામઃ)
- (9) ઘનશ્યામઃ પ્રશ્નં _____ । (પૃચ્છન્તિ, પૃચ્છતઃ, પૃચ્છતિ)
- (10) કન્યા શબ્દનું સંબોધન દ્વિવચનનું રૂપ _____ છે. (હે કન્યે, હે કન્યા, હે કન્યાઃ)

4 કોઈપણ બે અલંકારો લક્ષણ ઉદાહરણ સહિત સમજાવો:

14

- (૧) વિશેષોક્તિઃ।
- (૨) વ્યતિરેકઃ।
- (૩) વ્યાજસ્તુતિઃ।
- (૪) દૃષ્ટાન્તઃ।

5 (A) નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ આપો:

8

- (1) અભિહિતાન્વયવાદના પુરસ્કર્તા કોણ હતા?
- (2) સન્નિધિ એટલે શું?
- (3) શબ્દના કેટલા અર્થો છે? કયા કયા?
- (4) લક્ષણ પ્રવૃત થવાની શરતો કઈ કઈ છે?
- (5) કાવ્યપ્રકાશના કુલ કેટલા ઉલ્લાસ છે?
- (6) મમ્મટના પિતા કોણ હતા?
- (7) મમ્મટના ભાઈઓના નામ જણાવો.
- (8) ગજ્ઞાયાં ઘોષઃમાં કઈ લક્ષણ છે?

(B) જોડકાં જોડો:

6

(A)	(B)
(1) આકાંક્ષા	(a) જાતિવાદ:
(2) અપ્રસ્તુત પ્રશંસા	(b) ઉપાદાન લક્ષણા
(3) સ્વસિદ્ધયે પરાક્ષેપ:	(c) વાગ્દેવતાવતાર:
(4) મીમાંસકા:	(d) જિજ્ઞાસા
(5) મમ્મટ:	(e) શુદ્ધ સાધ્યવસાના લક્ષણા
(6) આયુરેવેદમ્	(f) પઞ્ચધા

YC-014055

Seat No. _____

B. A. (Sem.-IV) Examination

April – 2024

BA00C403 : Sanskrit - 3

(Kathopanishad)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

- 1 (अ) नीचेनाभांथी कोठपश अेक मन्त्रनो सविवरश अनुवाढ करो: 4
- (१) येन रुपं रसं गन्धं शब्दान्स्पर्शाश्च मैथुनान्।
एतेनेव विजानाति किमत्र परिशिष्यते। एतद्वै तत् ॥
- (२) यदेवेह तदमुत्र यदमुत्र तदन्विह।
मृत्योः स मृत्युमाप्नोति य इह नानेव पश्यति ॥
- (ब) टूंकनोंध लपुः (कोठपश अेक) 10
- (१) ईशावास्योपनिषद्। – परिचय
- (२) केनोपनिषद्। – परिचय
- 2 (अ) नीचेनाभांथी कोठपश अेक मन्त्रनो सविवरश अनुवाढ करो: 4
- (१) न प्राणेन नायानेन मर्त्यो जीवति कश्चन्।
इतरेण तु जीवन्ति यस्मिन्मत्रावुपाश्रितोः ॥
- (२) एको वंशी सर्वभूतान्तरात्मा एकं रुपं बहुधा यः करोति।
तस्मात्स्थं येऽनुपश्यन्ति धीरास्तेषां सुखं शास्वतं नेतरेषाम् ॥
- (ब) टूंकनोंध लपुः (कोठपश अेक) 10
- (१) मुण्डकोपनिषद् – परिचय
- (२) प्रश्नोपनिषद् – परिचय
- 3 (अ) टूंकनोंध लपुः (कोठपश अेक) 4
- (1) ब्रह्मवृक्ष
- (2) परमतत्त्वनुं स्वरूप

YC-014055]

1

[Count...

(બ) યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ખાલી જગ્યા પૂરો:

10

- (1) _____ પર્ણાનિ વૃક્ષાત્ પતન્તિ। (સપ્તાઃ, સપ્તઃ, સપ્તાનિ)
- (2) _____ બાલિકે સંસ્કૃતં પઠતઃ। (દ્વૌ, દ્વે, દ્વાભ્યામ્)
- (3) અહં શિક્ષકઃ _____ । (ભવેયમ્, ભવેવ, ભવેમ)
- (4) વિપ્રઃ યજ્ઞં _____ યાતિ। (કૃતઃ, કૃતમ્, કર્તુમ્)
- (5) સઃ સ્વકાર્યે નિપુણઃ _____ । (સ્યાત્, સ્યુઃ, સ્યાતામ્)
- (6) નૃપઃ મૃગસ્ય હરણં ન _____ । (કુર્યુઃ, કુર્યાત્, કુર્યાવ)
- (7) વિદ્યાભ્યાસેન સઃ વિદ્વાનઃ _____ । (ભવેમ, ભવેત, ભવેત્)
- (8) કૃપા વિદ્યાલયાત્ _____ ભોજનં કરોતિ। (આગચ્છતિ, આગચ્છન્, આગત્ય)
- (9) વિદ્યાલયાઃ સુન્દરાઃ _____ । (ભવેત્, ભવેયુઃ, ભવેમ)
- (10) ત્વં તવૈવ કાર્યં _____ । (કુર્યાઃ, કુર્યાતમ્, કુર્યાત)

4 ટૂંકનોંધ લખો: (કોઈપણ બે)

14

- (1) 'ઉપનિષદ્' પદનો અર્થ
- (2) કઠોપનિષદ્ - શીર્ષક
- (3) નચિકેતોપાખ્યાન
- (4) ઉપનિષદોનું તત્ત્વજ્ઞાન

5 (અ) યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ખાલી જગ્યા પૂરો:

8

- (1) વાજસવસ ઋષિએ _____ યજ્ઞ કર્યો હતો. (અશ્વમેધ, અશ્વજિત, વિશ્વજિત)
- (2) નચિકેતા બીજા વરદાનમાં _____ માંગે છે. (આત્મજ્ઞાન, અગ્નિવિદ્યા, ભૌતિકજ્ઞાન)
- (3) પિતાના વચનને સત્ય કરવા નચિકેતા _____ માં જાય છે. (યમલોક, ધુલોક, ગોલોક)
- (4) ઈશાવાસ્યોપનિષદ્માં _____ મન્ત્રો છે. (18, 19, 20)
- (5) ઉમા-હેમવતી આખ્યાન _____ ઉપનિષદમાં છે. (ઈશાવાસ્ય, કેન, કઠ)

- (6) પ્રશ્નોપનિષદ્ _____ વેદ સાથે સંકળાયેલું છે. (અથર્વવેદ, સામવેદ, યજુર્વેદ)
- (7) મુણ્ડકોપનિષદ્માં બ્રહ્મા તેના પુત્ર _____ ને ઉપદેશ આપે છે. (હોતા, અધ્વર્યુ, અથર્વા)
- (8) કેનોપનિષદ્માં _____ ખંડો છે. (ચાર, ત્રણ, પાંચ)

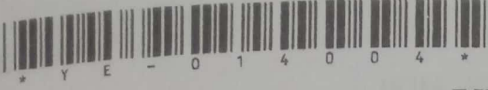
(બ) યોગ્ય જોડકાં જોડો:

6

(અ)

(બ)

(1) તેન ત્યક્તેન	(1) વેદાન્તઃ।
(2) ઉપનિષદ્	(2) ભુજ્જીથાઃ।
(3) તૃતીય વરદાનઃ	(3) નિરાકારઃ।
(4) અશ્વત્થવૃક્ષઃ	(4) બ્રહ્મજ્ઞાન।
(5) નચિકેતોપાખ્યાન	(5) બ્રહ્મવૃક્ષઃ।
(6) પરબ્રહ્મઃ	(6) પ્રથમોઽધ્યાયઃ।

YE-014004

Seat No. _____

B. A. (Sem.-IV) Examination

April – 2024

BA00E403 : Sanskrit - 3

(Kavyaprakash)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

- 1 (अ) समञ्जसो : 'तात्पर्यार्थः' 8
अथवा
(अ) संकेतग्रहण विषयक मतो जज्ञावी, 'व्यक्तिवाद' विशेषे नोपलब्धो. 8
(ब) असंसर्ग समञ्जसो: (गमे ते भे) 6
(१) वाच्य एव वाक्यार्थः इत्यन्विताभिधानवादिनः।
(२) साक्षात्सङ्केतितं योऽर्थमभिधत्ते स वाचकः।
(३) तदुपाधादेव संकेतः।
(४) सर्वेषां प्रायशोऽर्थानां व्यञ्जकत्वम् अपि ईष्यते।
- 2 (अ) नीयेनामांथी गमे ते भे अलंकारो सोदाहरण समञ्जसो: 10
(१) अतिशयोक्तिः
(२) प्रतिवस्तूपमा
(३) अर्थान्तरन्यासः
(४) व्यतिरेकः
(ब) असंसर्ग समञ्जसो: (गमे ते अेक) 4
(१) नाभिधा समयाभावात्।
(२) प्रयोजनेन सहितं लक्षणीयं न युज्यते।
- 3 (अ) अलंकारनी करण सहित ओणप् आपो: (गमे ते अेक) 4
(१) त्वयि दृष्ट एव तस्या निर्वाति मनो मनोभवज्वलितम्।
आलोके हि हिमांशोर्विफसति कुसुमं कुमुद्धत्याः॥
(२) कर्पूर इव दग्धोऽपि शक्तिमान् यो जने जने।
नमोऽस्त्ववार्यवीर्याय तस्मै मकरकेतवे॥

YE-014004]

1

[Count...

- (બ) માગ્યા પ્રમાણે જવાબ આપો:
- (1) 'બાલા'નું સંબોધન બહુવચનનું રૂપ આપો.
 - (2) 'લિખ્' ધાતુનું વર્તમાનકાળ ત્રીજા પુરુષ એ.વ.નું રૂપ આપો.
 - (3) 'પૃચ્' ધાતુનું આજ્ઞાર્થ બીજા પુરુષ બ.વ.નું રૂપ આપો.
 - (4) રૂપ ઓળખાવો: પૃચ્છથ
 - (5) રૂપ ઓળખાવો: લિખાનિ
 - (6) ત્વમ્ કિં _____ । (લિખામિ, લિખતિ, લિખસિ)
 - (7) માલિની શીઘ્રં ન _____ । (પૃચ્છતિ, પૃચ્છામિ, પૃચ્છસિ)
 - (8) _____ ! ત્વં સમ્યક્ લિખ । (મનીષા, મનીષે, મનીષાઃ)
 - (9) રૂપ ઓળખાવો: લિખન્તુ
 - (10) 'હું પત્ર લખું છું.' સંસ્કૃતમાં અનુવાદ કરો.

14

- 4 ટૂંકનોંધ લખો : (ગમે તે બે)
- (1) આકાંક્ષા - યોગ્યતા - સન્નિધિ:।
 - (2) જાત્યાદિવાદ:।
 - (3) અધિધામૂલા વ્યજ્જના।
 - (4) ઉપાદાન લક્ષણા।

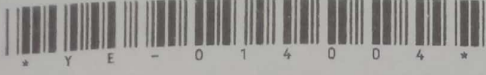
8

- 5 (અ) નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ આપો:
- (1) લક્ષણા પ્રવૃત્ત થવાની શરતો કેટલી છે? કઈ કઈ?
 - (2) 'અન્વિતાધિધાનવાદ'ના પુરસ્કર્તા કોણ છે?
 - (3) 'ક્ષીણ: ક્ષીણોડપિ' ઉદાહરણમાં કયો અલંકાર રહેલો છે?
 - (4) 'અપોહવાદ'ના પુરસ્કર્તા કોણ છે?
 - (5) 'ગજ્ઞાયાં ઘોષ:'માં કઈ લક્ષણા છે?
 - (6) 'વિશેષોક્તિ' અલંકારનું સંસ્કૃતમાં લક્ષણ આપો.
 - (7) શુદ્ધ સારોપા લક્ષણાનું ઉદાહરણ આપો.
 - (8) 'ઇન્દ્રાર્થા સ્થૂળા ઇન્દ્ર:'માં કયો સંબંધ રહેલો છે?

(બ) જોડકાં જોડો:

6

(A)	(B)
(1) વાચક:	(a) રૂઢિ
(2) મીમાંસકા:	(b) વાગ્દેવતાવતાર:
(3) કર્મણિ કુશલ:	(c) સંકેતાર્થ
(4) ગૌણી લક્ષણા	(d) ગુણધર્મ:
(5) મમ્મટ:	(e) જાતિવાદ:
(6) ઉપાધિ:	(f) દ્વિવિધા

YE-014004

Seat No. _____

B. A. (Sem.-IV) Examination

April – 2024

BA00E403 : Sanskrit - 3

(Kavyaprakash)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

1 (अ) समञ्जसो : 'तात्पर्यार्थः' 8

अथवा

(अ) संकेतग्रहण विषयक भूतो जज्ञावी, 'व्यक्तिवाद' विशे नोंध लभो. 8

(ब) ससंदर्भ समञ्जसो: (गमे ते भे) 6

(१) वाच्य एव वाक्यार्थः इत्यन्विताभिधानवादिनः।

(२) साक्षात्सङ्केतितं योऽर्थमभिधते स वाचकः।

(३) तदुपाधादेव संकेतः।

(४) सर्वेषां प्रायशोऽर्थानां व्यञ्जकत्वम् अपि ईष्यते।

2 (अ) नीयेनाभांथी गमे ते भे अलंकारो सोढाहरण समञ्जसो: 10

(१) अतिशयोक्तिः

(२) प्रतिवस्तूपमा

(३) अर्थान्तरन्यासः

(४) व्यतिरेकः

(ब) ससंदर्भ समञ्जसो: (गमे ते अेक) 4

(१) नाभिधा समयाभावात्।

(२) प्रयोजनेन सहितं लक्षणीयं न युज्यते।

3 (अ) अलंकारनी कारण सहित ओणभ आपो: (गमे ते अेक) 4

(१) त्वयि दृष्ट एव तस्या निर्वाति मनो मनोभवज्वलितम्।

आलोके हि हिमांशोर्विफसति कुसुमं कुमुद्वत्याः ॥

(२) कर्पूर इव दग्धोऽपि शक्तिमान् यो जने जने।

नमोऽस्त्ववार्थवीर्याय तस्मै मकरकेतवे ॥

YE-014004]

1

[Count...

- (બ) માગ્યા પ્રમાણે જવાબ આપો:
- (1) 'બાલા'નું સંબોધન બહુવચનનું રૂપ આપો.
 - (2) 'લિખ્' ધાતુનું વર્તમાનકાળ ત્રીજા પુરુષ એ.વ.નું રૂપ આપો.
 - (3) 'પૃચ્છ' ધાતુનું આજાર્થ બીજા પુરુષ બ.વ.નું રૂપ આપો.
 - (4) રૂપ ઓળખાવો: પૃચ્છથ
 - (5) રૂપ ઓળખાવો: લિખાનિ
 - (6) ત્વમ્ કિં _____ । (લિખામિ, લિખતિ, લિખસિ)
 - (7) માલિની શીઘ્રં ન _____ । (પૃચ્છતિ, પૃચ્છામિ, પૃચ્છસિ)
 - (8) _____ ! ત્વં સમ્યક્ લિખ । (મનીષા, મનીષે, મનીષાઃ)
 - (9) રૂપ ઓળખાવો: લિખન્તુ
 - (10) 'હું પત્ર લખું છું.' સંસ્કૃતમાં અનુવાદ કરો.

- 4 ટૂંકનોંધ લખો : (ગમે તે બે) 14
- (૧) આકાંક્ષા - યોગ્યતા - સન્નિધિઃ ।
 - (૨) જાત્યાદિવાદઃ ।
 - (૩) અભિધામૂલા વ્યજ્જના ।
 - (૪) ઉપાદાન લક્ષણા ।

- 5 (અ) નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ આપો: 8
- (1) લક્ષણા પ્રવૃત્ત થવાની શરતો કેટલી છે? કઈ કઈ?
 - (2) 'અન્વિતાભિધાનવાદ'ના પુસ્કર્તા કોણ છે?
 - (3) 'ક્ષીણઃ ક્ષીણોઽપિ' ઉદાહરણમાં કયો અલંકાર રહેલો છે?
 - (4) 'અપોહવાદ'ના પુસ્કર્તા કોણ છે?
 - (5) 'ગજ્ઞાયાં ઘોષઃ'માં કઈ લક્ષણા છે?
 - (6) 'વિશેષોક્તિ' અલંકારનું સંસ્કૃતમાં લક્ષણ આપો.
 - (7) શુદ્ધા સારોપા લક્ષણાનું ઉદાહરણ આપો.
 - (8) 'ઇન્દ્રાર્થા સ્થૂળા ઇન્દ્રઃ'માં કયો સંબંધ રહેલો છે?

(બ) જોડકાં જોડો:

(A)	(B)
(1) વાચકઃ	(a) રુઢિ
(2) મીમાંસકાઃ	(b) વાગ્દેવતાવતારઃ
(3) કર્મણિ કુશલઃ	(c) સંકેતાર્થ
(4) ગૌણી લક્ષણા	(d) ગુણધર્મઃ
(5) મમ્મટઃ	(e) જાતિવાદઃ
(6) ઉપાધિઃ	(f) દ્વિવિધા